

STORTINGET

Innst. 285 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 109 L (2019–2020)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen fremmes forslag til midlertidige endringer i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

Det foreslås en ny midlertidig bestemmelse i plan- og bygningsloven, § 20-9. Formålet med forslaget er å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 ved å legge til rette for at kommunene kan treffe raske avgjørelser om tiltak som er nødvendige for å oppfylle restriksjoner, råd og anbefalinger som myndighetene har fastsatt eller gitt for å begrense smittespredning.

Etter forslaget kan kommunene gi midlertidig unntak fra krav til søknad og tillatelse for bruksendring og plassering av midlertidige byggverk som skal brukes til helse- og omsorgstjenester, barnehage, skole, barneverninstitusjoner, krisesentre og krisesentertilbud, familievernkontor, innkvartering av asylsøkere, fengsel og varetekt.

Det er i bestemmelsen gjort unntak fra plan- og bygningsloven § 1-6 annet ledd som blant annet innebærer at midlertidige tiltak kan gjennomføres i strid med plan uten at det er nødvendig å søke særskilt om dispensasjon. Erfaringsmessig er det dette som forårsaker de største forsinkelsene. Mest aktuelt vil det trolig være å

bruke bestemmelsen til å gjennomføre bruksendring i strid med arealplan.

Bestemmelsen skal ikke ivareta kommersielle interesser. Det er derfor lagt opp til at det i utgangspunktet kun er offentlige myndigheter som kan be kommunen om unntak. Det er likevel foreslått at også private tilbydere innen helse, barnehager, skoler og krisesentertilbud kan anmode om unntak. Det må ved eventuell anmodning legges ved en anbefaling eller tilsvarende fra kommuneoverlege, helseforetak eller regionalt helseforetak om at tiltaket er nødvendig for å begrense spredning av smitte.

Kommunen kan avslå anmodning om unntak dersom de vurderer at bygningen utgjør fare for liv og helse, eller dersom tiltaket kan føre til fare for skade på miljøet eller kulturminner eller tap av naturmangfold eller dyrkbar eller dyrket jord. Kommunen kan gi tidsbegrenset unntak med varighet inntil ett år.

Forslaget innebærer videre at det gjøres unntak fra enkelte bestemmelser i grannelova ved bruk av unntaksbestemmelsen i plan- og bygningsloven. Unntakene gjelder grannelova §§ 6-8 om varsling og granneskjønn. I tillegg foreslås det at ved bruk av fullmaktsbestemmelsen kan ikke retting etter grannelova § 10 kreves, selv om skaden eller ulempen overstiger grannelovas tålegrense. Nabo har likevel krav på vederlag for den skade og ulempe han eventuelt måtte bli påført.

Det legges opp til at Kongen kan gi tidsbegrensede forskrifter til gjennomføring av bestemmelsen.

1.2 Bakgrunnen for forslaget

Behovet for midlertidig unntak

For å overholde krav om blant annet fysisk avstand, karantene og isolasjon i forskrift 27. mars nr. 470 om

smitteverntiltak ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) kan det raskt oppstå behov for å ta i bruk eksisterende bygg eller plassere midlertidige bygg for å begrense smittespredning av covid-19 og derigjennom avlaste kapasiteten på sykehus.

Departementet vedtok 16. mars 2020 med hjemmel i plan- og bygningsloven en midlertidig forskrift som gir enkelte unntak fra plan- og bygningsloven for bygg som skal brukes til helse- og omsorgstjenester.

Innspill departementet har mottatt, har avdekket at det er behov for å kunne gjøre unntak fra plan- og bygningsloven også for andre formål enn helse- og omsorg, deriblant barnehage, skole, barneverninstitusjoner, krisesentre og krisesentertilbud, familievernkontor, innkvartering av asylsøkere og fengsel.

Det vises i proposisjonen til at det innenfor rammene av gjeldende plan- og bygningslov og den midlertidige forskriften er vanskelig i tilstrekkelig grad å sikre raske nok prosesser dersom det oppstår en akutt situasjon. En utfordring med forskriften er at det ikke er hjemmel i plan- og bygningsloven til å gjøre unntak fra for eksempel krav til grunnlagt søknad om dispensasjon fra arealformål i plan eller planbestemmelser. Departementet er kjent med tilfeller hvor behovet for rask avgjørelse i en akutt situasjon har ført til at plan- og bygningslovens regler ikke har blitt fulgt. Med dette forslaget vil kommunene få det handlingsrommet som er nødvendig for å sikre raske avgjørelser uten å måtte bryte plan- og bygningsloven.

Det er viktig at eventuelle lovendringer, selv om de skal være midlertidige, er forutsigbare for kommunene og andre som blir berørt av dem.

Departementet fremmer på denne bakgrunn forslag til midlertidig unntak fra krav i plan- og bygningsloven for å avhjelpe konsekvenser av covid-19. Koronaloven har varighet på én måned, og det er ikke lagt opp til forlengelse av loven ut over 27. mai 2020.

Det redegjøres i proposisjonen for rettsstilstanden i Sverige.

1.3 Innspill til lovarbeidet og høring

Departementet har i forbindelse med lovarbeidet fått foreløpige innspill fra Advokatforeningen og KS. KS innhentet innspill fra flere kommuner.

I proposisjonen pekes det på at den midlertidige forskriften av 16. mars 2020 fungerer, at det er behov for en beredskapshjemmel i plan- og bygningsloven ved akutte situasjoner, at det kan være behov for raskere prosesser for formål ut over helse- og omsorgstjenester, og at den midlertidige forskriften ikke har hjemmel for å gi unntak fra krav i plan. Det pekes videre på at det er vanskelig for kommunene å få oversikt over regelverket da unntak fra plan- og bygningsloven er gitt gjennom to separate midlertidige forskrifter om unntak for bygg som skal brukes for henholdsvis helse- og omsorgstje-

nester og innkvartering av asylsøkere, og avslutningsvis at det er Stortinget som bør vedta unntak fra lover.

Det vises til proposisjonens pkt. 3 for en nærmere omtale av innspillene.

1.4 Høringen

Lovforslaget ble sendt på forkortet offentlig høring 24. april 2020 med høringsfrist 28. april 2020 kl. 16.00.

Det vises i proposisjonen til at høringsinstansene i det alt vesentligste støtter forslaget. På bakgrunn av høringssvarene har departementet foretatt enkelte mindre endringer sammenlignet med forslaget som ble sendt på høring.

1.5 Unntak fra krav i loven for å avhjelpe konsekvenser av covid-19

1.5.1 Gjeldende rett

Plan- og bygningsloven har ikke egne særregler som sikrer raskere prosesser ved kriser. Dette gjelder selv om den endrede bruken er ment å være kortvarig for å dekke et akutt behov. Plassering av midlertidige bygninger, som for eksempel brakker og telt, er unntatt fra krav til søknad og tillatelse såfremt de ikke skal stå lenger enn to måneder. Er det behov for plassering ut over dette, er det nødvendig med søknad om tillatelse. Dersom arealplan har forbud mot plassering av midlertidige bygninger, vil det være nødvendig å søke om dispensasjon fra plan, uavhengig av hvor kort eller lenge tiltaket skal stå.

MIDLERTIDIG FORSKRIFT OM UNNTAK FRA PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

For å avhjelpe den akutte situasjonen noe vedtok departementet 16. mars 2020 midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven i forbindelse med covid-19-pandemien. Forskriften er hjemlet i ulike forskriftsbestemmelser etter plan- og bygningsloven og gjelder frem til 1. januar 2021.

Den midlertidige forskriften av 16. mars 2020 gir blant annet myndighet til kommunene til å fatte vedtak om å unnta tidsbestemt bruksendring av byggverk og plassering av midlertidige byggverk som skal brukes til helse- og omsorgstjenester, fra krav om søknad og tillatelse og nabovarsel. Forskriften har imidlertid en rekke klare begrensninger.

MIDLERTIDIG FORSKRIFT OM BYGGVERK FOR INNKVARTERING AV ASYLSØKERE MV.

For å kunne sette Utlendingsdirektoratet i stand til å skaffe til veie innkvartering som oppfyller krav for å begrense smittespredning av covid-19, ble det 8. april vedtatt midlertidig forskrift om byggverk for innkvartering av asylsøkere mv. som følge av utbrudd av covid-19 (heretter asylinnkvarteringsforskriften), hvor unntakene som følger av midlertidig forskrift 16. mars også gjø-

res gjeldende for asylmottak. Forskriften er vedtatt med hjemmel i koronaloven.

1.5.2 Departementets forslag

1.5.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

På bakgrunn av høringsinnspillene opprettholder departementet forslaget langt på vei slik det ble fremmet. For å imøtekomme merknader fra høringsinstansene foreslår departementet enkelte endringer og presiseringer i bestemmelsen.

Selv i akutte situasjoner bør ordinære prosesser og ansvarsfordeling opprettholdes så langt det er mulig. Hovedregelen er og skal være at plassering av midlertidige bygninger ut over to måneder og tidsbestemt bruksendring underlegges ordinær saksbehandling etter plan- og bygningsloven. Bestemmelsen er således en sikkerhetsventil som kan benyttes dersom det som følge av covid-19 oppstår behov for rask behandling. Departementet foreslår å beholde og videreføre ansvarsfordelingen som følger av plan- og bygningsloven, det vil si at myndighet til å gi unntak ligger hos kommunen. Dette bygger opp under nærhetsprinsippet og ivaretar hensynet til det lokale selvstyre.

Etter § 20-9 kan kommunen gi unntak fra krav til søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven § 20-2 for plassering av midlertidige bygninger som skal stå lenger enn to måneder, og for tidsbestemt bruksendring. I tilknytning til § 20-9 foreslo departementet å gjøre unntak fra § 1-6 annet ledd gjennom en mindre endring i § 1-6 tredje ledd som blant annet vil gjøre det mulig å kunne gjennomføre tidsbestemt bruksendring i strid med arealplan uten at det utløser behov for grunnlagt søknad om dispensasjon.

Høringsinstansene er stort sett positive til forslaget om mindre endring i § 1-6 tredje ledd, men mener det vil være enklere for brukerne om unntaket fra § 1-6 fremgår direkte av § 20-9. Departementet har derfor imøtekommet dette innspillet.

Gir kommunen unntak etter plan- og bygningsloven § 20-9, innebærer dette at tiltaket straks kan gjennomføres. En konsekvens av at det gis unntak fra krav til søknad, er at det ikke kan stilles krav om bruk av ansvarlige foretak og innsending av erklæring om ansvarsrett. Det er da tiltakshaver alene som er ansvarlig for at tiltaket utføres i samsvar med krav som følger av plan- og bygningslovgivningen.

TILTAK SOM ER OMFATTET AV BESTEMMELSEN

Bestemmelsen gjelder for tidsbestemt bruksendring og plassering av midlertidige bygninger med varighet inntil ett år og er avgrenset til noen få utvalgte formål.

Høringsforslaget bruker begrepet tidsbestemt bruksendring av byggverk og plassering av midlertidige byggverk. Enkelte av høringsinstansene har gitt uttrykk

for at begrepet byggverk er uklart og bør presiseres. For å unngå tvil om begrepsbruken foreslår departementet at begrepet byggverk erstattes med bygninger.

Det er videre pekt på at det bør klargjøres at formuleringen plassering av midlertidige bygninger ikke omfatter oppføring av bygninger. Departementet bemerker at plan- og bygningsloven skiller mellom oppføring av bygning, konstruksjon og anlegg, se § 20-1 første ledd bokstav a, og plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, jf. bokstav j. Dersom departementet hadde ment å omfatte oppføring av nye bygninger, ville begrepet «oppføring» blitt brukt i stedet for eller i tillegg til «plassering av». Ettersom unntak etter forslaget kun kan gis for ett år, mener departementet det er lite sannsynlig eller realistisk med oppføring av en helt ny bygning. Departementet ser det uansett ikke som ønskelig at det føres opp nye bygninger etter dette forslaget. Departementet fastholder derfor at unntaket begrenses til å gjelde for tidsbestemt bruksendring og plassering av midlertidige bygninger, jf. formuleringen «plassering av».

Det pekes i proposisjonen på at når behovet for unntak er borte, skal tiltakshaver sørge for øyeblikkelig opphør av den midlertidige bruken.

Bestemmelsen i høringsforslaget var avgrenset til å gjelde for bygninger som skal brukes til helse- og omsorgstjenester, barnehage, skole, innkvartering av asylsøkere og plassering av innsatte i fengsel. Under høringen mottok departementet også innspill om at barneverninstitusjoner, krisesentre og krisesentertilbud og familievernkontor bør omfattes. Høringsinnspillet er imøtekommet.

Departementet har også vurdert om den foreslåtte unntaksbestemmelsen blir mer operativ dersom den utvides til å omfatte alle typer formål, så lenge det aktuelle tiltaket har tilknytning til covid-19-utbruddet. Departementet har imidlertid kommet til at bestemmelsen bør avgrenses til noen få formål. Dersom den skal omfatte alle typer formål, kan det føre til både tolkningsutfordringer og økt ressursbruk for kommunene.

Forslaget til bestemmelse skal ikke ivareta kommersielle interesser. Unntak kan derfor i utgangspunktet bare gis på bakgrunn av skriftlig anmodning fra offentlige myndigheter. Dette kan være kommunal, fylkeskommunal eller statlig myndighet. Private tilbydere av helsetjenester, barnehage og undervisning og krisesentertilbud kan også be om unntak dersom dette knytter seg til avlastning eller supplering av offentlige myndigheters oppgaver i forbindelse med covid-19. De må i så fall legge frem vurdering eller annen bekreftelse fra kommuneoverlege, helseforetak eller regionalt helseforetak som underbygger at tiltaket er nødvendig for å begrense spredning av smitte.

Det er viktig at kommunen er kjent med tiltak som etableres. Det vil gjøre det mulig for bygningsmyndig-

hetene å følge opp med tilsyn og eventuell ulovlighetsoppfølging av bruken når behovet for unntak har falt bort. For å sikre sporbarhet stilles det derfor krav om at det må anmodes skriftlig om unntak. Departementet er kjent med at det er ulik praksis i kommunene med hensyn til hva som kreves av dokumentasjon når det er gitt unntak etter midlertidig forskrift 16. mars 2020. Departementet mener det er nødvendig at kravene til hvilke opplysninger som skal inngå ved anmodning om unntak, praktiseres så likt som mulig. Det nærmere innholdet i anmodning om unntak framgår av forslag til tidsbegrenset forskrift til bestemmelsen.

Av høringsforslaget følger det at kommunen bare kan avslå anmodning om unntak dersom tiltaket vil føre til fare for liv og helse eller fare for skade på miljø, kulturminner, naturmangfold eller tap av dyrket eller dyrkbar jord. Hensikten med en så tydelig bestemmelse for når anmodning kan avslås, er for det første å lette kommunenes saksbehandling, samtidig som de beholder mulighet til å avslå tiltak som de mener er uforvarselige, og for det andre sikre forutsigbarhet for gjennomføring av nødvendige tiltak. Departementet ser imidlertid at formuleringen «kan bare avslå» blir upresis, ettersom unntak heller ikke kan gis dersom det anmodes om unntak for andre formål enn det som følger av bestemmelsen.

For å gjøre bestemmelsen enklere foreslår departementet å omformulere bestemmelsen til at kommunen har plikt til å gi unntak dersom vilkårene for dette etter § 20-9 er oppfylt. Dette samsvarer for øvrig med at plan- og bygningsloven er en såkalt «ja-lov». Det vil si at kommunen har plikt til å gi tillatelse dersom tiltaket oppfyller krav i loven.

Omformuleringen innebærer ikke noen realitetsendring, men tydeliggjør at kommunen ikke kan gi unntak dersom det aktuelle tiltaket innebærer fare for liv og helse eller det kan føre til skade på miljø, kulturminner, tap av naturmangfold, dyrket eller dyrkbar jord.

Dersom kommunen avslår anmodningen, kan tiltakshaver velge å fremme søknad til ordinær behandling etter plan- og bygningsloven.

FRISTER FOR SAKSBEHANDLING AV UNNTAK OG BEHANDLING AV KLAGE

Departementet foreslår å lovfeste saksbehandlingsfristene som følger av midlertidig forskrift 16. mars 2020. Dette innebærer at kommunen må ta stilling til anmodning om unntak innen fem virkedager. Virkedager omfatter hverdager inkludert lørdager.

Foreløpige tilbakemeldinger som departementet har mottatt fra kommuner, indikerer at saksbehandlingsfristene som er gitt i den midlertidige forskriften, er overkommelige.

Dersom kommunen ikke overholder fristen, kan tiltakshaver sette i gang arbeidet. Dette betyr ikke at unntak

anses som gitt. Kommunen skal like fullt kvittere ut saken og behandle anmodning om unntak også der fristen ikke er overholdt.

Departementet kan ikke utelukke at behovet for tidsbestemt bruksendring eller plassering av midlertidige bygninger oppstår så brått at selv saksbehandlingsfristen på fem virkedager er umulig å overholde. Etter asylinnkvarteringsforskriften som ble vedtatt i medhold av koronaloven, er Utlendingsdirektoratet gitt en hastekompetanse. Hastekompetansen innebærer en tilsidesettelse av det lokale selvstyret. Samtidig kan dette i en akutt situasjon være nødvendig for å kunne ivareta lovpålagte forpliktelser. Departementet ønsker så langt det er mulig å unngå at myndigheten etter plan- og bygningsloven løftes ut av kommunen.

Selv i hastetilfeller er det viktig å sikre sporbarhet. Anmodning om unntak må derfor sendes skriftlig, gjerne ved bruk av e-post. Det legges opp til at kommunen fortrinnsvis fatter vedtak samme dag som de mottar anmodningen. Det kan likevel ikke kreves at kommunen må behandle og avgjøre en anmodning samme dag dersom denne for eksempel kommer på kvelden. Anmodningen må imidlertid behandles neste dag. Det er bevisst brukt begrepet «dag» i motsetning til virkedag. For å kunne klare å treffe vedtak samme dag eller neste dag, må ordføreren gis en hastekompetanse etter kommuneloven § 11-8 jf. § 6-1. Departementet ser at dette er en frist som kan være vanskelig å overholde for kommunen. Samtidig tilsier hensynet til å begrense smittespredning at det ikke vil være forsvarlig å vente med å gjennomføre tiltak. Overholder ikke kommunen fristen, kan derfor tiltakshaver sette i gang tiltaket.

UNNTAK FRA KRAV I GRANNELOVA

Lov om rettshøve mellom grannar (grannelova) regulerer det privatrettslige forholdet mellom naboer og er ikke harmonisert med plan- og bygningsloven. Etter departementets vurdering vil det i en krisesituasjon være uheldig om grannelovas regler skal kunne anvendes fullt ut. Det er derfor foreslått unntak fra enkelte av reglene i grannelova ved bruk av unntaksbestemmelsen i plan- og bygningsloven. Unntakene gjelder varsling og granneskjønn. I tillegg foreslås det at retting etter grannelova § 10 ikke kan kreves. Nabo har likevel krav på vederlag for den skade og ulempe han eventuelt måtte bli påført.

LONGYEARBYEN LOKALSTYRE

Longyearbyen lokalstyre har bedt om at § 20-9 skal gjøres gjeldende for Svalbard for å kunne oppfylle smitteverntiltak for barnehager og skoler. Longyearbyen lokalstyre har vist til at henvisningen til § 1-6, som innebærer at tiltak kan gjennomføres selv om det er i strid med plan, ikke er forenlig med svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd.

Departementet vurderer det ikke som aktuelt på nåværende tidspunkt å gjøre unntak fra svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd. Departementet har ikke oversikt på nåværende tidspunkt over konsekvensene av et slikt unntak.

Etter departementets oppfatning vil likevel unntakene som ellers gjelder etter § 20-9, det vil si unntakene fra byggesaksdelen av plan- og bygningsloven, kunne bidra til å sikre noe raskere prosesser dersom det skulle oppstå behov for dette. Bruksendringen eller plasseringen av midlertidige bygninger må imidlertid være i tråd med arealplanen. For ordens skyld understrekes det at Sysselmannen kan gi tillatelse til virksomhet som er i strid med utfyllende bestemmelser i planen, jf. svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd. Departementet vil anta at denne kan omfatte utbrudd av covid-19.

For at § 20-9 skal gjelde for Svalbard, må den gjøres særskilt gjeldende, jf. Svalbardloven § 2. Departementet foreslår at paragrafen gjøres gjeldende også for Longyearbyen lokalstyre. Første ledd annet punktum gjøres derimot ikke gjeldende.

1.5.3 Varighet

Det vises i proposisjonen til at det er usikkerhet med hensyn til hvor lenge covid-19-utbruddet vil vare. Som følge av behovet for at både kommunene og tiltakshavere skal ha nødvendig forutsigbarhet for å planlegge virksomhet, foreslår departementet at endringene gis varighet fram til 1. januar 2021. Dersom behovet for unntak fremdeles eksisterer etter 1. januar 2021, vil departementet vurdere om det bør fremmes forslag om forlengelse.

1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Hovedformålet med den tidsbegrensede bestemmelsen er å sikre at staten, fylkeskommuner og kommuner raskt kan gjennomføre påkrevde tiltak ved utbrudd av alvorlig allmennfarlig smittsom sykdom, som covid-19. Dette er nødvendig for å hindre smittespredning, hvilket igjen kan bidra til å avlaste helsevesenet.

Forslaget viderefører ansvarsforholdet som allerede følger av plan- og bygningsloven ved at det er kommunen som har myndighet til å gi unntak.

Behandling av eventuelle klager foretas av fylkesmannsembetene, som er delegert myndighet etter plan- og bygningsloven § 1-9.

Offentlige tiltakshavere vil ha særlig nytte av reduserte saksbehandlingsfrister.

For kommunene og fylkesmannsembetene vil forslaget til reduserte tidsfrister gi en merbelastning.

Rettsikkerheten til naboer og gjenboere er etter departementets oppfatning tilstrekkelig ivarettatt ved at forvaltningsloven gjelder, og at tiltakene er midlertidige.

Forslaget til midlertidig lovendring vil innebære en forenkling både for offentlige tiltakshavere og til en viss grad også lokale bygningsmyndigheter, gjennom forenklete krav til behandling. Ut over dette mener departementet at forslaget ikke vil innebære økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for det offentlige eller private.

Det vises i proposisjonen til at lovforslaget er forenlig med Grunnloven, menneskerettsloven og Norges folkerettslige forpliktelser.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til proposisjonen.

Komiteen merker seg at begrunnelsen for å innføre en ny unntaksbestemmelse i plan- og bygningsloven er å gi kommunene muligheter til å fatte raske avgjørelser om tiltak som er nødvendige for å oppfylle restriksjoner, råd og anbefalinger som myndighetene har fastsatt eller gitt for å begrense smittespredning.

Komiteen merker seg at loven gjelder midlertidig unntak fra krav til søknad og tillatelse for bruksendring og plassering av midlertidige byggverk som skal brukes til helse- og omsorgstjenester, barnehage, skole, barnevernsinstitusjoner, krisesentre og krisetilbud, familievernkontor, innkvartering av asylsøkere, fengsel og varetekt.

Komiteen viser også til at den nye bestemmelsen ikke skal ivareta kommersielle interesser, men fortrinnsvis kommuner eller private tilbydere innen helse, barnehager, skoler og krisesentertilbud.

Komiteen viser til at departementet i henhold til proposisjonen har mottatt innspill fra kommuner som har avdekket behov for lovendringer slik at unntak kan gis på de aktuelle områdene.

Komiteen viser også til at saken har vært ute på høring, og at høringsinstansene i stor grad slutter seg til forslaget.

Komiteen slutter seg til at loven skal tre i kraft straks.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, slutter seg til at loven oppheves 1. januar 2021.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter forslaget, men mener unntaksloven har en unødvendig lang varighet. Det bør være tilstrekkelig med et unntak frem til 1. november 2020, da er Stortinget igjen samlet og kan om nødvendig videreføre unntaksloven.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Lov om midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) romertall II skal lyde:

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Loven oppheves 1. november 2020.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Lov om midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) romertall II skal lyde:

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Loven oppheves 1. november 2020.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av II som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19)

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling skal ny § 20-9 lyde:

§ 20-9 Midlertidige unntak fra krav i loven for å avhjelpe konsekvenser av covid-19

Dersom det av hensyn til folkehelsen er nødvendig med rask avgjørelse for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19, kan kommunen etter skriftlig anmodning fra en offentlig myndighet eller private tilbydere innen helse og omsorg, barnehage, skole, krisesentre eller krisesentertilbud, unnta tidsbestemt bruksendring

og plassering av midlertidige bygninger fra kravene om søknad og tillatelse etter § 20-2. Plan- og bygningsloven § 1-6 annet ledd gjelder ikke. Unntak kan gis for bygninger som skal brukes til

- a) helse- og omsorgstjenester eller sosiale tjenester, innkvartering av helsepersonell og lagring av medisinsk materiale
- b) barnehage eller skole
- c) barneverninstitusjoner
- d) krisesentre eller krisesentertilbud
- e) familievernkontorer
- f) innkvartering av asylsøkere og andre utlendinger som Utlendingsdirektoratet gir botilbud til
- g) plassering i fengsel

Unntak kan ikke gis hvis det oppstår fare for liv og helse for brukerne av bygningen, fare for skade på miljø eller kulturminner eller tap av naturmangfold eller dyrket eller dyrkbar jord. Ved anmodninger fra private tilbydere skal det legges ved en vurdering fra kommuneoverlege, helseforetak eller regionalt helseforetak om at unntak er nødvendig for å ivareta krav som skal begrense spredning av smitte.

Kommunen skal fatte vedtak innen fem virkedager. Fristen løper fra den skriftlige anmodningen er mottatt og kan ikke forlenges. Fattes det ikke vedtak innen fristen, kan tiltaket igangsettes. Varigheten av unntaket skal fremgå av vedtaket og kan være inntil ett år. Kommunen skal innvilge anmodning om unntak dersom vilkårene for dette er oppfylt.

Dersom det ut fra formålet med anmodningen om unntak er et sterkt behov for rask avgjørelse i saken, skal kommunen om mulig fatte vedtak samme dag som anmodningen er mottatt, eller senest neste dag. Andre ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. Ved avslag plikter kommunen samtidig å foreslå andre egnede bygninger som kan tas i bruk, såfremt slike alternativer eksisterer i kommunen.

Klagefristen er tre virkedager fra kommunen har fattet vedtak etter første ledd. Klagesaken skal forberedes av kommunen og sendes klageinstansen innen fem virkedager etter at klagefristen er utløpt. Klageinstansen skal avgjøre saken innen fem virkedager.

Bestemmelsene om grannevarsel i grannelova § 6 gjelder ikke ved tiltak etter første ledd. Det kan heller ikke kreves granneskjønn etter grannelova §§ 7 og 8 eller retting etter grannelova § 10 i forbindelse med slike tiltak.

Når behovet for unntak etter første ledd ikke lenger er til stede, skal tiltakshaveren sørge for at den midlertidige bruken straks opphører, og at midlertidige bygninger fjernes. Tidligere lovlig bruk kan gjenopptas uten søknad etter § 20-2.

Kongen kan gi tidsbegrenset forskrift om krav til innhold og behandling av anmodning om unntak, saks-

behandlingsfrister, nabovarsling, tekniske krav til tiltaket, ansvar og ferdigstilling.

Denne paragrafen gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre på Svalbard. Første ledd annet punktum gjelder likevel ikke.

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Loven oppheves 1. januar 2021.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 15. mai 2020

Karin Andersen

leder

Olemic Thommessen

ordfører

